

ՎԵՆԵՏԻԿՈՅ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԵՐԿԱՄԵԱՅ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԻՍԸ

Երկամեաները կոչուած են ժողովուրդ-ներու ստեղծագործական կարողութեան հաւաքական ցուցազրութեան մէջ տալու ժամանակին հետ քալող արուեստագէտին մտաւոր ու հոգեկան համազրութեան իրական պատկերը՝ կիսատ ձգուած ճառի մը վերսկսման տպաւրութեամբ:

Երկամեային նպատակն է ուրեմն, ներ-
կայացնել օրուան եւրոպական արուեստին
դիմագիծ՝ առիթ տալով արուեստագիտնե-
րուն ու ժողովուրդին զիրար աւելի մօտէն
ու մտերմօրէն ճանչնալու:

Բայց կարելի չէ ըսել որ այս տարուան
Երկամեան հասած է իր այդ նպատակին,
բանի որ բաղաբական գահավէժ անցըերը
գահավիթեցին նաև երկամեան իր ներկայ
բարոյական անկման մէջ :

Այս տարուան երկամեան հեռու է ամբողջական ըլլալէ. կը բացակային Ուուսիս, Ամերիկա և Անգլիա: Խակ մնացածներուն մէջ ալ հազիւ նկատելի են իրական արժէքներ:

Յուցապրուած ընդհանուր գործերուն մէջ նկարչութիւնը ունի երկու տիրապետող յատկանից։ Առաջինին մէջ նկարչութիւնը կը հետեւի կեանքին անոր զեղչկական հատուածին հետ, ընդհանրապէս խուսափելով արդի կինէն՝ որ իր անկայուն ու խուսափուկ զեղեցկութիւնը բռնելու միակ մտատանջութեամբ կը ջանայ արուեստներու ամփոփումն ըլլալ. մինչդեռ ներկայ նկարչութիւնը կը ջանայ ոսմկացնել ու շնորհազրկել զինքը, շնորհը փնտուելով անշնորհին մէջ։ Երկրորդով՝ նկարչութիւնը կ'ուզէ դարերով ետ երթալ, մօտենալ նախամարդուն քարայրներու մէջ ձգած հանճարի ցոլքին ու անով նկար-

Կապը։ Ուրիշ խօսքով, տեսնել իրերու երեւոյթը իրականին հետ հաշտուած հոգ-ւոյ եւ զգայաբանքի համազութեան մը մէջ, հոգ չէ թէ հոն պակսին չափի ճշշ-դութիւն, կամ հարկ եղած ծաւալն ու ձեւակերպը, կը բաւէ ո՛ռ արտադրուած գործն ըլլայ հոգւոյ մը հարազատ զա-

կան առողջութեան։ Բայց նախորդ Երկա-
մեաներուն ժպտող սպանիական արեւելա-
տիպ կեանըը կը բացակայի այս տարի։
ինչպէս կը բացակային միջազգային ՀՇՌ-
ջանակին մէջ ապրող իր աճպարար Փի-
քաստն ու Ծուրլուական։ Սպանիական արդի
նկարչութեան երկու գլխաւոր յատկանի-

ՔԱՆԱԵՐՈՐԴ ՅՈՒՑԱԿԱՆԴԻՄ ՄԻԶԱԳԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԻ
Maurice - «Նույն առ Սեղամ»

«ակը. այդպէս է արուեստը արհեստ չըլ-
լալու համար»:

Արդի արուեստագիտներուն համար՝
բուհստի առաքելութիւն է տալ զգայական
ու տեսողական հաճոյականութիւն, մինչ-
դեռ հիներուն քով միջոց մըն էր արուեստը
որով կը թարգմանուէր ինչ որ կայ մար-
դուն մէջ մեծութիւն և յաւիտենականու-
թիւն:

Այս վերջին վսիմ ըլքոնուսր բ'ը և
հաւատարիմ կը ցուցնէ ինքզինքը դեռ
Սպանիսա, որուն նկարչութիւնը կառչած
է իր նկարչական մեծ աւանդութեան ու
նաեւ հեռաւոր ժամանակներու նկարչա-

շերն են օդ և լոյս։ Ասոնցմով՝ ողողուած
են հոս ցուցագրուած վայրանկարները։
Լաւ են և իրենց յատուկ զծերն ունին
նաեւ զիմանկարիչները, որոնց մէջ ուշա-
զութիւն գրաւողը Vasquezի գիրուկ
թաւջութակահարի մը և Ծուլուակայի զի-
մանկարներն են, տրամարիկ պարզու-
թիւն ունիկարուած։

Իրեն կից Պելճիքան որքան որ չունենայ այս տարի նախորդ տարիներու մեծ շահեկանութիւնը, բայց իր ցուցազրած օրոշումի լայն, արագ ու ցրուած րեքնիքի գիմանկարներով։ Խորհրդապաշտ Անտո Կարտեով, Gilsoulի վայրանկարներով ու մանաւանդ Deleauի մեծ, պարզ ու ճար-

թօսուցանաքիս, և այլն, հրաշալի արձանաներ ունի Տիմիզրիատիս։

Չուփցերիոյ տաղաւորը զուրկ է իր լաւարուեստագէտներէն, որով զուրկ է նաեւ ընդհանուր հետաքրքրութենէ։ Այս տարի կը մասնակցին միայն երիտասարդները, որոնց մէջ նկատելի են Տիկնորդ, վատան-

ԲՈԱՆԵՐՈՐԴ ՅՈՒՅՈՒՆԻԿ ՄԻՋԱԳՐԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ

Palazzi Bernardino - «Պակութթա»

տար ջրաներկերով, կը մեայ գարձեալ հետաքրքրական տաղաւարներէն մին։

Տանիմարքան զրեթէ պարապ է, եթէ չհաշուենք տասնեակ մը արձաններն ու երկու գորգանման մեծաղիք վայրանկարները, բոլորովին զուրկ նկարչական արժէք։

Բայց դեռ աւելի ողբալի է չեխական տաղաւարը։ Արագ նկարելու ընդհանուր ձկտումն զգալի է սրահին մէկ ծայրէն միւսը, ուսկից տուժած է արուեստը։ Յուցազրուած մեծաքանակ ջրաներներուն մէջ լաւագոյններն են Sedlacekինները։

Ասոնց ըով աւելի հետաքրքրական է Յունաստանի տաղաւարը, ունի լաւ նկարչներ։ ինչպէս լիթրաս, Ծավիճեանու, և այլն. որոնց կարծեմ մեռած են։ իսկ ապրողներուն մէջ լաւերն են՝ Վիքա-

աչքի ու տարածութեան վայրանկարներով։ Տէսուսլաւի ու Պերէթթա ապագայի լաւ խոստումներով։

Լեհաստան ըիչ տարբերութիւն ունի նախորդէն։ Իր լաւագոյն նկարիչն է Pautsch. իր հայրենիքի կեանը կը պատկերացնէ տաք ու անիմաստ կարմիր մը գործածելով ամէն տեղ ու մանաւանդ շարազրութեան (composition) զիտութենէն ու ճաշակէն զուրկ կտաներու մէջ։

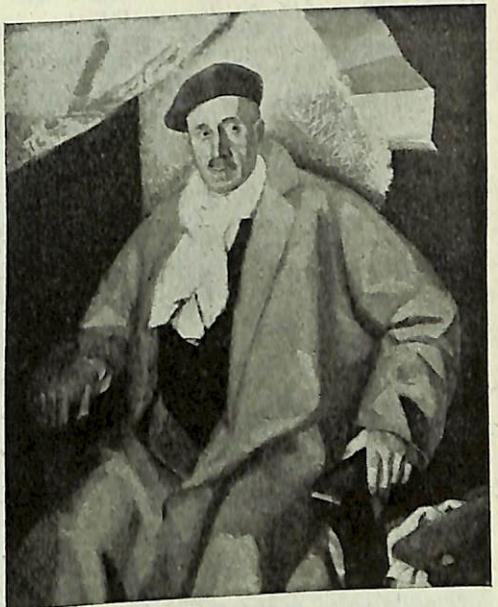
Ասոնց կարելի է կցել նաեւ Աւստրիան, որ զուրկ է նախորդ Երկամեաներու փառքէն։ Երկու լաւ Քրիզքա, զոր օրինակ, պիտի կենդանացնէին զինքը։ Մերքը ունի մտածուած ու հաճելի արուեստ մը։ Միւս արուեստագէտները ունին գերմանական ապղեցութիւն։

Հունգարիան համեմատաբար շատ հետաքրքրական է, բայց առանց կրունկալտի, Ռուտնայի և Սպանովարի կարծեմ պիտի կորսնցնէր իր արժէքին ծանրութեան կերպոնը։ Հունգարիա՝ միշտ ալ ցոյց տուած է մեծ արժէքներու եղականութիւն։ այս երեք նկարիչները մասնաւորապէս ունին հմայք ու համճարելի անհատականութիւն։

Գերմանիոյ մէջ, որպէս զի արուեստը կրէ անպատճառ գերմանականութիւն, լաւագոյն պիտի ըլլար կարծեմ ըսկել հիթերականութիւն, տուած են նկարչութեան կարծր, չոր, հակալրելի ու կոշտ նկարագիր մը մութ գոյներու ընդհանուր տիրապետութեան տակ։ Կարելի չէ հաճուցով զիտի զոր ծրինակ ֆովարսիի, բանսի սոյն վայրանկարները, ինչպէս նաեւ Պիրլիկի դիմանկարները, գերմանական սառն կոշտութեամբ նկատուած։ Մինչդեռ հմայք ունին իրենց պարզ նկարագրին մէջ բեկոնիկի դիմանկարները, կառուցման մէջ առնական ու պարզութեան մէջ երկրաչափական։

Ֆլորնաս այս տարի ունի Տիկան մասնաւորապէս, բայց ոչ պարունակներու կամ նախորդէն, իր լաւագոյն նկարիչն է Պաուչ. իր հայրենիքի կեանը կը պատկերացնէ տաք ու անիմաստ կարմիր մը գործածելով ամէն տեղ ու մանաւանդ շարազրութեան (composition) զիտութենէն ու ճաշակէն զուրկ կտաներու մէջ։ Ասոնց կարելի է կցել նաեւ Ավրիլ նոյնն է, անցնելէն առաջ։ Մարքի միշտ նոյնն է, արուեստուոր նաւամատոյցներու ու բարափուսաւոր նախորդէն երան կամ ներու տէրուարիի նկարիչը։ Մինչդեռ ներու տէրուարիի նկարիչը մըն է, Շափրլիկ Միտի շատ լաւ նկարիչ մըն է, Շափրլիկ Միտի շատ կամ արժէքի ճշգույք և արժէքի ճշգույք կը գոյնն ունի կը գոյնն է արժէքի ճշգույք, ճարտարապետութիւն։ Մորիս Տիկնիսի ցուցազրած կանութիւն։ Մորիս Տիկնիսի ցուցազրած ներուն մէջ լաւագոյնն է «Նուէր Սէզանին»։ Ներուն մէջ լաւագոյնն է կը գոյն Ավրիլ նոյնն է ամիսը զէմբերով շարադրութիւնը ու ծանօթ զէմբերով շարադրութիւնը, ինչպէս զրած եմ ուրիշ առիթներով ընդարձակօրէն, ծաւալելու և հասարակութիւնը երբեք չձանձրացնելու մեծ ուժն ունեցող ամենէն աւելի բերուն ձգտումն է որ երբեք զոյտթիւն ունեցած ըլլայ իտալական 1400 էն ի վեր։ Իր բարդ տեսութիւնները կը պահանջեն ամէնէն բահաստեղծ, ճկուն ու հաջուկ պահանջանական գույցը։

Կարչի մը։ Երկու հատ պիտի գտնենք «իտալաբնակ օտար արուեստագէտներ» տաղաւարին մէջ։ «Մինասեան և Շիլթեան»։ Շիլթեանի գեղագիտական գործունէութիւնը զինետուններէ դուրս չ'արտայայուիր շարադրութիւններուն մէջ։ Կը ցուցալիք «Անակնակալ՝ զինետան մէջ» լաւ

Ի. ՅՈՒՅՈՒՆԻԿ ՄԻՋԱԳՐԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ - ՎԵՆԵՏԻԿ
Vazquez Diaz Daniel - «Ծուլուական Ակադեմիո»

շարադրուած նկար մը։ Այդ մէկ նկարով կարելի է շատ լաւ գաղափար ունենալ Շիլթեանի վրայ ու համոզուած նայիլ իր մեծ ապագային։

Ուստականին մէջ կը ցուցադրեն իտալացի ապագայապաշտները նիւթերու ու րեկնիքի հսկայ զանազանութեան մէջ ներկայացնելով մեծ շահեկանութիւն։ Ապագայապաշտութիւնը, ինչպէս զրած եմ ուրիշ առիթներով ընդարձակօրէն, ծաւալելու և հասարակութիւնը երբեք չձանձրացնելու մեծ ուժն ունեցող ամենէն աւելի բերուն ձգտումն է որ երբեք զոյտթիւն ունեցած ըլլայ իտալական 1400 էն ի վեր։ Իր բարդ տեսութիւնները կը պահանջեն ամէնէն բահաստեղծ, ճկուն ու հաջուկ պահանջանական գույցը։

Նարամիտ մեծ արուեստագէտներ, այլապէս կը դառնայ անիմաստ ու ծիծաղելի՝ երբ իրեն մօտենայ խակ մը, միջակութիւն մը:

Աշխարհ մըն է իտալական տաղաւարը: Հոն ներկայ է իտալիոյ արուեստագէտներուն մեծագոյն հատուածը յարաբերական արժէքով մը ընտրուած: Ամբողջութեան մէջ շահեկան է, որովհետեւ շատ լաւ կան տարէցներուն մէջ, ինչպէս չեն պակսիր նաեւ երիտասարդներուն մէջ: Ամբողջովին արուեստի արդիականութիւնն է որ կը ցուցադրուի եթէ նկատի չառնենք է. թիրոն, որուն գործածած վերջալուսային պաղ դեղինի միօրինակութիւնը կը ձանձրացնէ տեսողութիւնը. բայց ունի քանի մը շատ լաւ գործեր միշտ միեւնոյն րուերուն վրայ:

Հոս է իտալիոյ արդի արուեստը, գեղագիտական արդի մտածութիւնը, բոլորովին անկախ ու ատոր համար ալ աւելի արուեստ քան մտաւոր ազատութեան մէջ կաշկանդուած նախորդ տարիներունը: Վերջապէս ըմբռնեցին թէ արուեստ և քաղաքականութիւն տարբեր քաներ են:

Փարիզեան ուղեղապաշտները (cérébraliste) գրեթէ չկան այս տարի. կը

նկատուի միայն ջէ Փիզիս իր քանի մը նկարներով՝ որոնք ամէն ցուցահանդէսներուն մէջ կը տեսնուին:

Ֆերրածի, Քարինա, Լուիսի, Քարրա, և այլն, որոնք նկատուած են իտալական արուեստի արդիականութեան ներկայացուցիչները, ունին լաւ գործեր, մեռեալ մեծութիւններուն ձգած արուեստի աւանդութեան յարգանքով: Մինչդեռ երիտասարդներու խոշոր մեծամասնութեան մէջ մեծ նկատուածներու նմանութեան ձգառումը զգալի է, որով իրենց գործերը զուրկ են այն ամէն ինչէ՝ որ արուեստի գործ մը կը յատկանցէ:

Ոհա, այս քանի մը տողերուն մէջ, իտալական արդի արուեստին դիմագիծը:

Մինչդեռ նախորդ տաղաւարներէն կարեմ չէր իւրացնչիւր ժողովուրդի ընթացիկ արուեստին շուրջ հաստատ տպաւորութիւն մը ունենալ. քանի որ կը պակսէին շատեր ու մանաւանդ լաւագոյնները: Բայց Ուկոյ Օյերրի գտած է, աւելի ճիշդ՝ ստեղծած է գովելիք բաներ. այդպէս կը պահանջէր քաղաքական նկատումներու փափկանկատ հիւրասիրութիւնը:

Վենետիկ

ԶԱՐԵ ՄՈՒԹԱՅՆԱԿ

Ա. Ա. ՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱԿԱՆԻՆ

Տարւոյս Յուլիս օին, կիրակի կէսօրէն վերջ Փարիզի Մուրատեան վարժարականի «Պէշիքթաշլեան» թատերասրածին մէջ տեղի ունեցաւ պարզեւարաշխութեան հանդէսը, ի ներկայութեան ֆրանսական պետութեան ներկայացութեան դիմացին նաև մասնակի կիրակի կէսօրէն մէջ տեղի ունեցաւ պարզեւարաշխութեան հանդէսը, ի ներկայութեան ֆրանսական պետութեան ներկայացութեան երեսուներու և իտալիոյ և իրանի հիւրատուսներուն, յետոյ Միւրիական պատուիրակութեան որ այդ օրերուն Փարիզ կը գտնուէր Միւրիոյ և կիրանանի անկախութեան իւնդրով. ներ-

կայ էին նաեւ քանի մը ֆրանսացի ու չայ բարձրաստիճան եկեղեցականներ և տեղոյն հայ զարութէն կարկառուն անձնաւորութիւններ, նախկին սաներ եւն:

Հանդէսին յայտագիրը շատ ճոխ էր և խնամքով պատրաստուած: Հակառակ անսուաստ օղին թատերասրածը լեցուած էր բազմութեամբ, մեծամասնութեամբ աշակերտներու ծնողներուն և ազգականներուն որոնք անհամբեր կը սպասէին հանդէսին,

տեսնելու յաղթանակներն ու պսակները կանգ առաւ Միւրիոյ և կիրանանի անկախութեան հարցին վրայ մանաւանդ այդ իրենց զաւակներուն՝ յետ ամբողջ տարւոյ տեղերու փոքրամասնութիւն կազմող ազմը ընթացքին թափած աշխատանքին:

Ժամը 4ին բեմին վրայ երեւցաւ վարժարանի Երգչախումբը զարոցական համազգեստով, որ ղեկավարութեամբ նախական զրութիւնը կամ շական սան՝ երածշապէտ Գ. Մ. Ալէմշահի՝

Մուրատեան վարժարամի աշխատութիւնն և Տեսչական և Ռուսական մարմինները

երգեց միւրանսական և Հայկական քայլարգեց միւրանսական գաղաքական վարժարամի շնորհակալութիւնը՝ «Բամ փորութիւնները»՝ զոր ժողովուրդն ունկնդրեց յուսան»ը, զոր ժողովուրդն ունկնդրեց յուսան:

Ապա քանի մը արտասանութիւններ տեղի ունեցան աշակերտներու կողմէ. Հայերէն արտասանեց Բ. դասարանէն՝ Հրաչ Տարոնեան, Խոսակերէն՝ Բ. դասա-

մանութեան աշխատութիւնը՝ լեզուով՝ թիւն մըն ալ ըրաւ Պարսկերէն լեզուով՝ եղուարդ Մինասեան՝ Ե. դասարանէն: Խոկ Պոնք նպաստած են վարժարանի ձեռնարկը որոնք հանդէսին և ընդհանրապէս անոնց՝ այդ կամ նիւթապէս անհամբեր կամ նիւթապէս: Ապա ներուն բարոյապէս կամ նիւթապէս: Ապա գործն Յուրիփալ՝ դասական Արարերէնով շնորհակալութիւն յայտնեց Միւրիական